

MUZEJ

Direktor Muzeja dr Franjo Buntak govori za »Zagrebačku panoramu«

PITANJE:

Muzej grada Zagreba iduće godine navršava šezdeset godina života. Kakvo mu je bilo djetinjstvo, a kakva mladost?

ODGOVOR:

Kad me pitate o djetinjstvu i mladosti Muzeja grada Zagreba morao bih vam na jednak način i odgovoriti. Djetinjstvo mu je bilo slično djetinjstvu djeteta za koje roditelji nisu baš mnogo marili, a mladost jednaka mladosti siromašnog studenta s malom stipendijom i u teškim stambenim prilikama. Možda se ne bi bio ni rodio, kad se rodio, da nije bilo nekoliko entuzijasta koji su željeli, da dođe na svijet. Ti su se pojavili već 1905. godine s poznatim zagrebačkim historičarom Emilijem Laszowskim na čelu. Laszowski je već tada isticao potrebu osnivanja muzeja koji će se brinuti za historiju i kulturnu baštinu grada Zagreba. Budući da je nakon izvjesnog vremena za takvu ideju uspjelo zainteresirati i pridobiti neke utjecajne ličnosti i mjerodavne faktore, Gradska je skupština 1907. godine pristala da se osnuju gradski muzej i gradska knjižnica kao jedna ustanova. Tom prilikom nije preuzela velike obaveze. Osigurala je tek skromne prostorije, obećala namiriti troškove rasvjete, grijanja i nekih sitnijih režijskih potreba. Personalnih izdataka, osim plaćanja jednog podvornika, nije imala. Laszowski se obavezao da će on i Društvo braće hrvatskoga znanja, pod čijim se naslovom vodila akcija za osnivanje muzeja, voditi brigu i o muzeju i o knjižnici, te da će ih urediti i dvije godine upravljati njima besplatno. Za biblioteku će sabirati knjige, za muzej starine, a sav prikupljeni materijal bit će vlasništvo grada. Grad je doista tu dvojnju ustanovu povjerio Laszowskom, dok je stručno rukovodstvo knjižnice preuzeo bibliotekar Sveučilišne knjižnice dr Velimir Deželić. Već 2. rujna 1907. upućen je apel na građane u obliku letka i oglasa u novinama. Evo da vam pročitam tekst tog apela. Imam ga upravo pri ruci: »Poziv i molba rodoljubivom građanstvu, kojim se daje do znanja da su utemeljeni Gradski muzej i Gradska knjižnica i moli, da im se daruju knjige i svekoliki predmeti važni za kulturu i historiju grada Zagreba i neposredne okoline. Zbirke muzeja spremnit će iskopine, nađene na teritoriju grada Zagreba, arhitektoničke predmete (grobnici spomeni, skulpture i t. d.), stare predmete izradjene u gradu Zagrebu (bravarske kovačke, stolarske i druge umjetnine) uspomenne na zaslužne Zagrepčane i ostale

slavne ljude, koji su u Zagrebu stalno obitavali, starinsko oružje zagrebačke provenijencije, spomenice i spomen kolajne, slike, koje se odnose na historiju grada Zagreba, bilo to krajobraz ili portreti slavni Zagrepčana, predmete zagrebačkih cehova (ladice, zastave, tablice, znakovi, cimeri i t. d.), uspomenne na kulturne svečanosti, razglednice grada Zagreba, zatim razne umjetnine i sve ine predmete, koji zasjecaju u prošlost naše prijestolnice. Darovani predmeti ostat će svojinom grada. Nekoji predmeti će se za Gradski muzej i kupovati, a primiti će se i na depozit, t. j. izložiti kao svojina izložitelja.«

Odziv na taj apel bio je velik. Građani su donosili brojne predmete i najvećim ih dijelom poklanjali. No već i prije proglašavanja počeli su stizavati prvi darovi zagrebačkog litografa Julija Hübnra, predstojnika Franje Šabana iz Karlovca, Emilija Laszowskog i drugih. I za suradnju i rad u muzeju javilo se dosta volontera, uglednih građana. Najaktivniji je bio, dakako, Julije Laszowski kao upravitelj i spiritus agens čitavog pokreta.

Prve muzejske prostorije bile su na Kamenitim vratima. U njima je muzej bio smješten zajedno s gradskom knjižnicom. Dvije-tri sobe, koje su mu dane, ubrzo su bile pretrpane predmetima i postale pretijesne. Tako se prvi put pojavio problem prostora koji je Muzej grada Zagreba tištio gotovo četrdeset slijedećih godina, a ni do danas nije potpuno riješen. Zbog pretrpanosti nije mogao biti za posjetioce redovno otvoren, već samo iznimno za pojedince koji su se zanimali za određeni materijal. Javljalju se već i prvi apeli da se što prije nađe zgrada, koja bi odgovarala biblioteci i muzeju, a i prijedlozi da se gradi nova zgrada za ove kako se naglašavalo »važne gradske institucije«. Tražilo se da se muzeju dade tzv. Plemićeva kuća na Dolcu, građena u 17. stoljeću. Ova bi se na taj način i »sačuvala gradu kao važan historijski građevni spomenik«. Zatim, da mu se ustupi palača Klöttilde Buratti na Katarinskom trgu (danas zgrada za reprezentativna primanja predsjednika Skupštine grada). Nju je upravo u to vrijeme (1912) grad dobio na dar od njezine vlasnice, a »bila bi po svojoj prošlosti i po svojim prilikama stvorena za gradski muzej.« Međutim, ni jednom ni drugom zahtjevu nije bilo udovoljeno. Muzej je ostao gdje je i bio, a uvjeti rada postajali su sve teži zbog neprestanog pritjecanja novog materijala. Pretvorio se u skladište potpuno neprikladno za normalno funkcioniranje i razvitak. I dalje je

stalno zatvoren za redovne posjetioce i pokazivao se samo »pojednim osobama pod osobnim nadzorom upravitelja«, kako je to sam upravitelj u svojim žalbama isticao. U takvoj situaciji zatekao je muzej prvi svjetski rat, kad se nije ništa moglo učiniti u njegovu korist, pa je za to vrijeme i nekoliko godina poslije rata životario u stariim nepovoljnim prilikama. Situacija se još i pogoršala jer se uz problem prostorija pojavio i problem financiranja. Vrijednost stare krune je padala, a dotacije su ostajale iste. Izmjenom krunske u dinarsku valutu prošao je muzej još gore, kad su se četiri krune mijenjale za jedan dinar i kad je bivša stalna dotacija od 4500 kruna pretvorena u 1125 dinara. Bilo je utoliko teže što je taj novac dijelio s Gradskom knjižnicom od koje se odijelilo tek 1927. Godine 1925, povodom priredivanja velike kulturno-historijske izložbe, ponovo su poduzete svestrane akcije da se Muzej grada Zagreba oživi, reorganizira i da mu se omogućiti normalan razvoj u prikladnijim prostorijama i boljim uvjetima. Pokrenuto je i pitanje gradnje nove zgrade, pa je Gradsko zastupstvo u proračunu za 1926. godinu kao prvi doprinos u tu svrhu odobrilo 500.000 dinara. Međutim, dok se zamisao o gradnji muzejske zgrade ne ostvari, zaključeno je da se gradski muzej provizorno smjesti u suterenske prostorije Umjetničkog paviljona na Trgu kralja Tomislava. Prostorno se nekoliko puta povećao, obogatio novim materijalom, bio je normalno postavljen i pristupačan posjetnicima. Ali nove prostorije nisu bile podesne za muzej. Bile su vlažne i štetne za muzejske predmete. Zbirke se nisu mogle postaviti muzeološki ispravno. I tako je već od samog početka započela borba za nove prostorije. Planovi o gradnji nove zgrade propali su, a i Oršić-Rauchova palača, kupljena 1931. za Gradski muzej, djelomično čak i njegovim novcem, bila je za nj zauvijek izgubljena zbog nerazumijevanja tadanjih utjecajnih ljudi. Taj gubitak odlučio je sudbinom muzeja za niz godina. Zakočio mu razvitak, osudio ga da i dalje ostane u podrumskim prostorijama Umjetničkog paviljona. I opet je započela nova beznadna borba za prostor i u njenom znaku muzej je ušao u drugi svjetski rat. Vlastiti budžet dobio je tek 1929. godine. Za vrijeme drugog svjetskog rata izgubio je dio personala (direktor umro, jedan kustos strijeljan od ustaša, a jedini kancelarijski službenik umirovljen), a ispraznjena mjesta nisu se popunjavala. Do kraja rata ostao je samo s jednim kustosom i dva podvornika.

Oslobođenje zemlje donijelo je i Muzeju grada Zagreba oslobođenje

od njegovih nedaća. Već dva mjeseca nakon oslobođenja Zagreba udovoljeno je njegovoj gorućoj potrebi za novim, zdravim, podesnim prostorijama. Ono što se rješavalo i oko čega se natezalo više od trideset godina (1914-1945) riješeno je sada u izvanredno kratkom vremenu. Predsjedništvo privremenog Gradskog narodnog odbora Zagreba donijelo je 7. VII 1945. odluku kojom se čitava zgrada u Opatičkoj ulici 8 u Gornjem gradu dodjeljuje Gradskom muzeju. Tako je prvi put otkako postoji Muzej grada Zagreba dobio vlastitu zgradu, koju je mogao sam koristiti, koja je odgovarala njegovim potrebama, a uz to je bila i vrlo reprezentativna i vrijedna kao spomenik kulture baroknog doba.

Sada smo već u vremenu kad se muzej bliži svojoj šezdesetogodišnjici, a to više nije ni djetinjstvo ni mladost, već poodmakle godine.

PITANJE:

Gledajući eksponate posjetilac može asociirati niz historijskih događaja vezanih za naš grad. Objasnite nam koliko je Zagreb prisutan u muzeju, a koliko muzej u Zagrebu.

ODGOVOR:

Ostvarujući jedan od bitnih zadataka ovog muzeja, a to je da u njegovoj stalnoj izložbi bude prikazan razvitak Zagreba na raznim područjima njegova života, i to u osnovnim, bitnim crtama i u kronološkom slijedu događaja, mi smo u sadašnjem muzejskom postavu nastojali istaknuti najznačajnije momente iz ekonomskog, socijalnog, političkog, kulturnog i umjetničkog života te teritorijalnog razvoja našega grada od dalekih prehistorijskih vremena do prvih decenija 19. stoljeća. Time smo dali (koliko je to bilo moguće s obzirom na raspoloživi prostor, na sadašnje rezultate naučnih istraživanja historije Zagreba i na druge neke faktore) kronološki sređeni i prilično potpun kulturno historijski presjek života Zagreba kroz navedeno razdoblje. Ima pojedinih važnijih događaja i pojava iz historije Zagreba koji kao rezultati naučnih izučavanja novijeg vremena, tj. poslije postavljanja sadašnje stalne izložbe, nisu još mogli biti u nju uvršteni.

Što se pak tiče prisutnosti muzeja u Zagrebu, držim, ako sam dobro razumio vaše pitanje, da je on barem isto toliko prisutan u Zagrebu koliko je Zagreb prisutan u njemu. Dugom tradicijom od blizu šezdeset godina on se čvrsto usadio u zagrebačko tlo. Postao je njegovim nerazdvojnim sastavnim dijelom. Zagrepčani ga od svoje najranije dob nose u svijesti,

vole i mnogo posjećuju. Neprestano nove i nove generacije mladih od osnovne škole do studentskih dana prolaze njegovim zbirkama, uče u njima povijest svoga grada, crpu znanje iz knjiga muzejske biblioteke, nalaze podatke i rješenja za svoje školske radove i zadatke. Muzej im se tako polako ali sigurno usaduje u srca, uspomena na nj ostaje u njima živa, pa oni i nakon završenih škola uvijek rado svraćaju pod njegov krov. Stvorila se srdačna veza između njega i svih generacija Zagrepčana od najmlađih do najstarijih. Po toj vezi on je u najvećoj mjeri prisutan u ovome gradu.

PITANJE:

Kako i koliko je kroz historiju našega grada u Muzeju prisutna historija Hrvatske?

ODGOVOR:

Kad se prikazuje prošlost nekog grada, pogotovo glavnog grada zemlje, nužno je da se u takvom prikazu dotaknu i pojedina važna zbivanja iz historije te zemlje. Napose ona koja su direktno ili indirektno utjecala na njegov život i razvoj, bila povezana s njegovom sudbinom. Takva zbivanja prisutna su u prikazu historije Zagreba u ovom muzeju bilo u svojim posljedicama, bilo da su sama u njemu zastupana. Prikazano je osnivanje zagrebačke biskupije kao posljedica težnje Mađara da se Hrvatska što tješnje poveže s Ugarskom, izdavanje Zlatne bule (1242) i proglašenje Zagreba kraljevskim i slobodnim gradom sa svim njegovim povlasticama i dužnostima, kao posljedica provale Tatara u Hrvatsku i želje vladara da u utvrđenom i slobodnom gradu dobije još jedno jako uporište u Hrvatskoj ne samo za slučaj ponovne provale stranog neprijatelja nego i u borbi protiv domaćih osiljelih feudalaca. Zatim borba između Kaptola i Griča kao posljedica zbivanja koja su zasjecala i u historiju Hrvatske. U 14. stoljeću vode se, na primjer, borbe između ta dva rivala povodom ustanka braće Horvata, kad se Kaptol našao na strani ustanika, a Gradec na protivničkoj strani, na strani kraljice. Pa onda gničko-kaptolska borba u vezi s događajima poslije bitke kod Nikopolja (1396), kad su u Hrvatskoj nastale dvije stranke, a Gradec i Kaptol se našli u protivničkim taborima. Borbe između Gradeca i Kaptola vodile su se i u vezi s građanskim ratom između stranke kralja Ferdinanda i stranke Ivana Zapolje potkraj drugog decenija 16. stoljeća, itd. Problem Turaka, njihovo napredovanje i okupacija hrvatskih krajeva također su

GRADA ZAGREBA

zastupljeni u muzejskoj zbirci. Tursko kretanje prema Zagrebu prikazano je na preglednoj geografskoj karti, a kaptolska i katedralna utvrđenja, kao posljedice turske opasnosti, na velikim fotokopijama. Dodirnuti je i buna Matije Gupca i pitanje Vojne krajine. U prikazu historije našega grada u 19. i 20. stoljeću morat će historija Hrvatske još više biti zastupljena. Kao što je to u zbirci »Zagreb u Narodnooslobodilačkoj borbi 1941–1945«.

PITANJE:

Molim vas, recite nekoliko riječi o patronima grada Zagreba?

ODGOVOR:

Poznato je da su stari Zagrepčani već od 13. stoljeća na dan sv. Blaža (3. II) birali svake godine gradskog suca, nekada načelnika grada. Kad je bio izabran, novi gradski sudac je istog dana u crkvi sv. Marka polagao prisegu, a poslije toga primao žezlo kao znak sudačke i ključeve kao znak upravne vlasti. To se događalo upravo na dan sv. Blaža vjerojatno što je taj svetac očito bio prvi i najstariji zaštitnik slobodnog i kraljevskog grada na brdu Griču. Zacijelo već od 13. stoljeća, kad se to naselje stvaralo, sv. Blaž bio je zaštitnik od vratobolje, a onda i ostalih bolesti, napose bolesti mjehura. Inače je bio zaštitnik obrtničkih udruženja, raznih obrtnika, zamljoradnika i svinjara. Bio je i zaštitnik protiv jakih vjetrova, uragana, patron majstora češljara, klesara, noćobdija, trubača i uopće svirača duhačkih instrumenata. Vjerojatno je tako široka zaštitnička funkcija i očita popularnost sv. Blaža potakla nekadašnje stanovnike Zagreba da upravo njega izaberu zaštitnikom grada. To prije što je osim od bolesti bio i zaštitnik raznih obrta, a slobodni grad na brdu Griču bio je od samog početka izraziti obrtnički grad. Bio je Blaž i zaštitnik klesara i kamenara, pa je moguće, kad su se gradile gradske utvrde, crkva sv. Marka, vijećnica i dr., a kamenari su u toj djelatnosti bili vrlo aktivni, da su najviše utjecali na odluku o njegovu izboru za zaštitnika grada. Osim sv. Blaža i drugi nek. sveci postali su zaštitnici Zagreba. Bio je to i sv. Juraj, patron ratnika, konjanika, oružara, sedlara, zemljoradnika, zaštitnik od otrovnih zmija, kuge, lepre, sifilisa. Sv. Rok, sv. Fabijan i Sebastijan sva trojica protiv kuge, sv. Florijan protiv požara i sv. Franjo Ksaverski zaštitnik od pošasti na blagu. Svi su oni osim sv. Franje prikazani na freski Joze Kljakovića iznad oltara u kapeli Sv. Fabijana i Sebastijana u crkvi sv. Mar-

ka. Što se tiče svjetovnih patrona, ako pod tim nazivom razumijevamo zaštitnike dobročinitelje, tih je bez sumnje u toku duge historije našega grada bilo dosta i to na raznim područjima njegova života. Pitanje patrona nije još proučeno ni njihove zasluge izvagane, pogotovo ne novim suvremenim vagama.

PITANJE:

Osim muzeološke djelatnosti, Muzej grada Zagreba ima i široku naučnu funkciju koja se očituje izdavanjem zbornika »Iz starog i novog Zagreba« i drugih publikacija.

ODGOVOR:

Naučna funkcija Muzeja grada Zagreba očituje se zapravo u istraživanju, izučavanju historije Zagreba, a rezultati takvog naučnog rada objelodanjuju se u zbornicima »Iz starog i novog Zagreba«.

Naučni rad predstavlja jedan od bitnih zadataka ovog muzeja, jer se bez njega ni ostali stručni zadaci muzeološke prirode ne bi mogli ispravno rješavati. Prvenstveno ostvariti pravilan postav muzejskih zbirki koji mora biti naučno fundiran. Muzej je do sada izdao tri knjige spomenutog zbornika s nizom naučnih i popularno-naučnih radova. U njima su naši istaknuti stručnjaci obradili razne teme iz prošlosti grada od najstarijih vremena do danas. Osim zbornika izdali smo i nekoliko manjih publikacija monografskog karaktera te dva omašna sveska izvora za historiju grada Zagreba: Povijesni spomenici grada Zagreba, sv. XVIII i XIX. Izdavanjem Povijesnih spomenika nastavili smo rad na publiciranju edicije koju je još potkraj osamdesetih godina prošloga stoljeća pokrenuo istaknuti historičar grada Zagreba Ivan Kr. Tkalčić. Teškoća osim financijskih, nije bilo. Jer potrebnog znanja, sposobnosti, dobre volje i ljubavi za takav rad bilo je u ovom muzeju uvijek.

PITANJE:

Prethodno pitanje iziskuje, da nam kažete nešto i o naučnim suradnicima.

ODGOVOR:

Muzej grada Zagreba ima relativno mali kolektiv. Jedan od najmanjih među zagrebačkim muzejima. Od četiri stručna radnika s fakultetskom spremom ima, doduše, samo jedan zvanje naučnog suradnika, ali su i kustosi; vrsni mladi muzeolozi koji pokazuju mnogo smisla i afiniteta za naučni rad. Sudeći po do-

sadašnjem radu oni će se sigurno razviti u vrlo solidne naučne suradnike. Iako možda neće težiti da i formalno postignu to zvanje. Jer naučno raditi se može, a i mora, i u zvanju kustosa, što potvrđuju brojni naučni radovi pojedinih kustosa po našim muzejima.

PITANJE:

Muzej se nalazi u najljepšem dijelu Gornjeg grada. Osim toga arhitektura vašeg dvorišta i zgrade tako je izvedena kao da se mislilo na mogućnost izvođenja scenskih i muzičkih priredaba, osobito komornih koncerata.

ODGOVOR:

Zgrada muzeja građena je u 17. stoljeću za samostan, pa je arhitektura dvorišta zbog namjene nužno nastala takva kakva jest. Nije mi poznato je li to dvorište ikada u prošlosti poslužilo za izvođenje scenskih i muzičkih priredaba. Vjerojatno nije, kad nam naši predci o tome nisu nigdje ostavili ništa zapisano. U zgradi su se vjerojatno priredivali manji interni komorni koncerti u vrijeme kad su ovdje živjele opatice klarise u 17. i 18. stoljeću. Zna se, naime, da su klarise njegovale glazbu, podučavale žensku mladež u sviranju; poslije likvidacije samostana (1782) ostavile su razne glazbene instrumente: nekoliko klavira, više violina, basova, timpana i još neka glazbala koja su se, kažu, upotrebljavala prilikom velikih svečanosti. Osim toga poznata je i činjenica da su se u prizemlju sjevernog krila zgrade u nekadašnjem samostanskom refektoriju osamdesetih godina 18. stoljeća davale i kazališne predstave. Bilo je to u vrijeme kad Zagreb nije još imao ni kazališnu zgradu ni stalno kazalište, već su putujuće njemačke kazališne družine davale predstave u raznim prostorima koji su im u danom času stavljeni na raspolaganje. U ovim prostorijama bivšeg opatičkog samostana glumile su dvije njemačke kazališne družine (Bartschova i Weilhammerova) punih šest godina. Prva od 1784. do 1785, a druga od 1786. do 1790. U toj zgradi je kao glumac i redatelj prvi put nastupio i prvi Freudenreich u Zagrebu: Karolus Franciskus koji je kao dvadesetogodišnji mladić, udovac, došao iz Moravske u Zagreb i posvetio se kazališnom pozivu.

PITANJE:

Recite nekoliko praktičnih uputstava građanima koji posjećuju muzej!

ODGOVOR:

Preporučio bih posjetiocima da prije no što posjete našu ustanovu po mogućnosti pročitaju kraći pregled historije Zagreba, da bi sa što većim interesom pratili njezin prikaz u muzejskim dvoranama. Ili, da to učine poslije posjete da bi učvrstili znanje što su ga stekli u muzeju; da pomno čitaju legende kojima se tumače predmeti, objašnjavaju događaji i pojave; da jednim posjetom ne obuhvate odjednom čitav muzej, već samo jedan dio, s time da drugi dio pregledaju u sljedećoj posjeti. Tako će steći solidnije znanje o izloženoj materiji i imati više koristi od posjete muzeju.

Ako posjetilac želi vidjeti više i originalnog materijala iz prethistorijskih razdoblja, rimskog vremena i ranog srednjeg vijeka, neka posjeti Arheološki muzej (Zrinjevac 19), gdje se čuva najveći dio predmeta nađenih na zagrebačkom terenu.

U muzeju su izložene foto-kopije Zlatne bule iz 1232. godine i drugih isprava važnih za historiju Zagreba. Ako netko želi vidjeti kako izgledaju originali tih isprava, neka se obrati na Arhiv SR Hrvatske (Marulićev trg 21), gdje se čuvaju u originalu.

Preporučio bih posjetiocima da poslije posjete muzeju obidu i na terenu pregledaju kulturno-historijske objekte i umjetničke spomenike koji su u muzeju mogli biti reprezentirani samo u foto-kopijama ili odljevima. Tako ostatke gradskih utvrđenja iz 13. st., Kamenita vrata, kulu Lotrščak, Popov toranj, crkvu Sv. Marka, napose njezin južni portal iz 14. st., crkvu Sv. Katarine i njenu raskošnu i umjetnički vrijednu unutrašnjost, zatim na Kaptolu freske u staroj sakristiji katedrale i kapeli Sv. Stjepana u nadbiskupskom dvoru, taj dvor, ostatke utvrđenja oko stolne crkve iz početka 16. stoljeća itd.

U dvorani 17. stoljeća izloženi su kameni kipovi i reljef s portala katedrale, što ih je 1640. do 1643. isklesao Kozma Miller, kamenar iz Krškog. Ostale kipove i spomen-ploču s tog portala mogu posjetioci vidjeti u otvorenom hodniku u prizemlju, a kako su oni bili raspoređeni na portalu, lijepo se vidi na koloriranom crtežu stare stolne crkve izloženom u dvorani 17. stoljeća.

Neka posjetioci pažljivo razgledaju veliki model Gornjeg grada u dvorani 18. stoljeća. On prikazuje situaciju i izgled Gornjeg grada i njegovih obronaka prije otprilike sto godina. Na njemu posjetioci mogu na više mjesta zapaziti situacije i

oblike pojedinih zgrada, sasvim različite od današnjih, onakve kakvi su bili prije više od stotinu godina. Ovdje im se pruža jedinstvena prilika da jednim pogledom obuhvate čitav Gornji grad, njegove vanjske konture, sve ulice, trgove i zgrade. Upozorio bih posjetiocio, naročito one mlađe i najmlađe, da prilikom razgledavanja ne diraju model, da se ne bi našli u neugodnoj situaciji kad bi im se eventualno u ruci našao koji dimnjak, detalj zgrade, kakvo stablo, grm ili ograda kuće ili vrta. Model je izrađen od sadre i lako je lomljiv.

Preporučio bih posjetiocima da s prozora istočnog krila zgrade, a to je krilo u kojem se nalazi i dvorana s modelom Gornjeg grada, bace pogled na krasnu panoramu istočnoga i jugoistočnoga dijela grada.

Posjetioci muzeja neka ne propuste razgledati zbirku »Zagreb u narodnooslobodilačkoj borbi 1941–1945«, koja se nalazi u velikoj dvorani u prizemlju.

Toplo bih preporučio posjetiocima muzeja, napose Zagrepčanima, da nabave izdanja ovoga muzeja, naročito zbornike »Iz starog i novog Zagreba«. U njima će naći mnogo zanimljivog materijala iz prošlosti našega grada svih vremena i područja. Sva izdanja mogu dobiti u muzeju po vrlo povoljnoj cijeni, a napose posebne otiske pojedinih radova, koji su također štampani. Zbornici »Iz starog i novog Zagreba« vrlo su lijepo opremljeni i ilustrirani te mogu poslužiti i kao prikladan dar.

Upozorio bih posjetiocio da ne propuste nabaviti i razglednice s prikazima Zagreba iz 17. i 19. stoljeća. Mogu se dobiti jedino u Muzeju grada Zagreba. Osim njih posjetioci mogu kupiti uz povoljnu cijenu i ilustrirani katalog sa stručnim opisima svih poznatih slika iz Zagreba od 16. do 19. stoljeća također u redakciji ovoga muzeja.

Ako netko želi proučavati specijalne teme iz historije i prošlosti Zagreba, može se u muzejskoj knjižnici poslužiti za to potrebnom literaturom.

Za lijepih sunčanih dana preporučio bih posjetiocima da načas zađu u muzejsko dvorište i provjere tačnost svojih satova pogledom na stari sunčani sat, naslikan na južnoj stijeni sjevernog krila ove stare barokne zgrade.

N.